

Áo trắng Nguyễn Hoàng

Tác Giả: Vũ Nh< Phong-Châu (Nepean, Ontario)
Thứ Bảy, 18 Tháng 4 Năm 2009 14:17

(Viết cho Qu<ng Tr< trong mùa Tháng T< Đen)

M< i l< n Tháng T< tr< l< i hay b< t k< lúc nào trong năm, n< u c< th< y con s< 30-4 là lòng tôi l< i x< n xang, ray r< t. H< i l< c v< nh< ng ngày cu< i cùng c< a Mi< n nam, và tr< c đó c< a Mùa H< Đ< L< a, c< a T< t M< u Thân, l< i d< n d< p tr< v< trong tâm t< ng, s< ng đ< ng nh< m< i x< y ra ngày hôm qua, v< i t< t c< nh< ng n< i lo s< , hoang mang, hy v< ng r< i tuy< t v< ng, u< t l< c và bu< n t< i.

Tháng Ba v< a r< i, tôi đ< c m< t ng< i b< n cũ t< th< i h< c Đ< T< t< i tr< ng Trung H< c Nguyễn Hoàng niên khóa 1954-55 g< i cho m< y bài th< liên quan t< i m< t tà áo tr< ng c< a m< t c< u n< sinh tr< ng này, khi< n tôi nh< t< i t< nh đ< a đ< u nghèo khó và tang th< ng này vô k< và thôi thúc tôi ghi l< i nh< ng h< i l< c v< n< i mà tôi đã s< ng m< t th< i gian h< nh phúc nh< t c< a th< i m< i l< n.

Tr< c khi nói v< m< y bài th< đã ra đ< i trong t< ng h< p nào, tôi xin đ< c phép vi< t v< Qu<ng tr< - đ< c bi< t là tr< ng Nguyễn Hoàng - thành ph< đ< u tiên tôi t< i l< sau khi di c< vào Nam. Th< i gian s< ng l< đây không lâu, nh< ng đúng lúc tôi đang tu< i l< n và b< t đ< u bi< t suy nghĩ, nên đã góp t< o nên tâm th< c tôi, l< nh h< ng t< i tôi su< t đ< i sau này.

L< n cu< i cùng tôi v< thăm Qu<ng Tr< cách đây đã g< n năm m< i năm, nên nh< ng h< i l< c ch< c ch< n có nh< ng chi ti< t thi< u chính xác, và dĩ nhiên là r< t ch< quan. Do đó, Qu<ng Tr< l< đây không ph< i là m< t Qu<ng Tr< có th< t, nh< ng là m< t Qu<ng Tr< r< t s< ng đ< ng và vô cùng thân thi< t c< a tôi.

20-7-54: Đ< t n< c b< chia đôi. Tháng 9 năm đó, ba tôi đ< c s< v< l< nh thuyền chuy< n v< Ty Ti< u H< c Qu<ng Tr< . Đúng đêm R< m Tháng Tám, chúng tôi t< i Qu<ng Tr< . Cu< c s< ng gia đình tôi l< i tr< v< n< p cũ. Ba tôi đi làm, m< tôi ti< p t< c đóng vai n< i t< ng, anh l< n tôi vô Hu< h< c n< t trung h< c t< i tr< ng Kh< i Đ< nh, cũng nh< khi còn l< ngoài B< c, anh tôi đi h< c l< Hà N< i còn gia đình tôi l< H< i Phòng. Tôi đ< c vào h< c l< p Đ< T< tr< ng Trung H< c Nguyễn Hoàng, l< p cao nh< t c< a tr< ng th< i l< y.

Tr< ng Nguyễn Hoàng cũ th< i đó n< m đ< i di< n Đình Th< ch H< n, sát b< sông Th< ch H< n, cheo chéo bên kia sông xa tít là Làng Ái T< , n< i năm x< a Chúa Nguyễn đã có th< i đóng quân. Ng< c dòng sông v< phía tây t< n đ< u t< nh, cây c< u s< t đ< c nh< t b< c qua sông dành riêng cho đ< ng

Áo tr ̣ng Nguy ̣n Hoàng

Tác Giả: Vũ Nh ̣ Phong-Châu (Nepean, Ontario)
Thứ Bảy, 18 Tháng 4 Năm 2009 14:17

xe ̣a ra Đông Hà. Gi ̣ng nh ̣ nh ̣ng con sông khác ̣ mi ̣n Trung, sông Th ̣ch Hãn không sâu, tr ̣ vài ch ̣ sát b ̣ b ̣ ̣, còn bên b ̣i v ̣ phía t ̣ ng ̣n thì thoải tho ̣i. V ̣ mùa khô, lòng sông c ̣n, n ̣i lên nào bãi nào c ̣n. M ̣t trong nh ̣ng cái thú c ̣a tôi th ̣i đó là b ̣i qua c ̣n ̣ gi ̣a sông khi n ̣c c ̣n, ̣m chem ch ̣m n ̣m ng ̣n ngang trên bãi hay d ̣i m ̣t ̣p cát m ̣ng, đem v ̣ n ̣u cháo ăn th ̣a thích. Nh ̣ng t ̣i mùa lũ khi n ̣c ngu ̣n đ ̣ v ̣ thì Th ̣ch Hãn th ̣t hùng vĩ và hoang đ ̣i. M ̣i ̣n ra đ ̣ng bên dòng sông nhìn n ̣c cu ̣n cu ̣n ch ̣y v ̣ phía Trì ̣u Phong, là y nh ̣ tôi ̣i c ̣m th ̣y s ̣ h ̣i không đâu. Lúc đó lòng sông nhìn xa mút t ̣m m ̣t, làng Ái T ̣ ch ̣ còn nh ̣ x ̣u và trông nh ̣ ng ̣m mình đ ̣i n ̣c. N ̣c ch ̣y th ̣t xi ̣t thành nhi ̣u dòng song song ho ̣c xuyên chéo nhau, v ̣i nh ̣ng thân cây to ̣n lao đi vùn v ̣t, t ̣i nh ̣ng ch ̣ l ̣m c ̣a b ̣ sông thì quay vòng vòng tr ̣c khi t ̣p t ̣c phóng mình v ̣ xuôi. Tuy mãnh li ̣t nh ̣ v ̣y nh ̣ng dòng sông không ̣n ào nh ̣ m ̣y con thác nh ̣. N ̣u r ̣i b ̣ sông b ̣c qua phía bên kia đ ̣ng, đ ̣ng sát hàng rào Tòa T ̣nh Tr ̣ng, b ̣n có c ̣m t ̣ng dòng sông th ̣t êm đ ̣m. Sau này ̣n lên, m ̣i ̣n yêu m ̣t ng ̣i con gái nào, hình nh ̣ tôi cũng có làm đ ̣c m ̣t bài mà tôi g ̣i là th ̣. M ̣t trong nh ̣ng bài đó, vi ̣t cho m ̣t cu ̣c tình t ̣ng là vĩ đ ̣i nh ̣ng cũng ch ̣ng đi t ̣i đâu c ̣, khi vi ̣t m ̣y câu ch ̣t, tôi đã nh ̣ t ̣i dòng sông th ̣i tr ̣ đ ̣i:

Xin g ̣i c ̣ cho em

Nh ̣ng t ̣ng g ̣i th ̣m thì

T ̣ trong ̣ng ng ̣c m ̣t

M ̣nh hình hài đã h ̣n d ̣u v ̣t

Nh ̣ng không dám m ̣t ̣n

G ̣i nh ̣

B ̣ng tên.

̣ Xin g ̣ i ̣ cho em

N ̣ i c ̣ m n ̣ n

C ̣ a Dòng Sông

Tháng Chín.

Th ̣ ch H ̣ n. Tháng Chín. Mùa lũ. B ̣ n h ̣ y đi đ ̣ c theo b ̣ sông v ̣ phía Chùa Ph ̣ t H ̣ c đ ̣ c ̣ m th ̣ y cái cu ̣ ng n ̣ c ̣ m n ̣ n c ̣ a Dòng Sông Tháng Chín.

C ̣ ng trên con đ ̣ ng b ̣ sông này, m ̣ t bu ̣ i s ̣ m kia tôi đã ch ̣ ng ki ̣ n bu ̣ i l ̣ xu ̣ t phát c ̣ a ti ̣ u đoàn lính đóng t ̣ i Ti ̣ u khu, ly khai lên Ba Lòng l ̣ p chi ̣ n khu. Tôi ch ̣ h ̣ i th ̣ c m ̣ c không hi ̣ u sao lính Qu ̣ c Gia l ̣ i đi l ̣ p chi ̣ n khu. M ̣ y ngày sau các b ̣ n tôi bàn tán xôn xao v ̣ các tin đ ̣ n liên quan t ̣ i nh ̣ ng hình ph ̣ t mà nh ̣ ng ng ̣ i lính này dành cho nh ̣ ng ng ̣ i mu ̣ n đào ngũ hay b ̣ nghi là n ̣ i gián cho chính ph ̣ . B ̣ n tôi còn nh ̣ , ch ̣ thích đ ̣ c ngh ̣ và nghe chuy ̣ n gi ̣ t gân, náo n ̣ c đó r ̣ i c ̣ ng mau quên, vài b ̣ a sau coi nh ̣ không còn nh ̣ gì n ̣ a.

Tr ̣ ng Nguy ̣ n Hoàng cũ n ̣ m ngay trong t ̣ nh, g ̣ n b ̣ sông, ch ̣ không ph ̣ i ngôi tr ̣ ng l ̣ n hai t ̣ ng đ ̣ c xây sau này ̣ ngoài đ ̣ u t ̣ nh, g ̣ n Qu ̣ c L ̣ 1 đi v ̣ h ̣ ng Hu ̣ . Tr ̣ ng tôi ch ̣ g ̣ m có hai dãy nhà tr ̣ t x ̣ p theo hình ch ̣ L, gi ̣ a sân có c ̣ t c ̣ , chung quang tr ̣ ng có hàng rào k ̣ m gai s ̣ s ̣ i. L ̣ p tôi n ̣ m sát phòng giáo s ̣ và văn phòng th ̣ y hi ̣ u tr ̣ ng. Không hi ̣ u nhà tr ̣ ng s ̣ p l ̣ p tôi g ̣ n văn phòng là vì ít ̣ n ào h ̣ n m ̣ y chú Đ ̣ Th ̣ t hay là đ ̣ ti ̣ n “đáp ̣ ng kh ̣ n c ̣ p.”

Th ̣ y cô chúng tôi thu ̣ c hai th ̣ h ̣ rõ ràng. Th ̣ h ̣ trung niên g ̣ m th ̣ y hi ̣ u tr ̣ ng Tôn Th ̣ t Đ ̣ ng K ̣ d ̣ y s ̣ đ ̣ a, th ̣ y Lê Đình Ngân d ̣ y Pháp văn, th ̣ y Thái M ̣ ng Hùng d ̣ y Vi ̣ t văn. Th ̣ y Hùng sau này lên làm hi ̣ u tr ̣ ng. Th ̣ h ̣ thanh niên g ̣ m hai cô v ̣ a đ ̣ u xong Tú tài 2 ̣ Hu ̣ , cô Bích d ̣ y lý hóa và v ̣ n v ̣ t, cô Xuân d ̣ y toán. Th ̣ y Ch ̣ ng m ̣ i đ ̣ u Tú tài 1 ̣ Hà N ̣ i, di c ̣ cùng v ̣ i gia đình tôi. Vì không còn môn nào khác nên th ̣ y ph ̣ i đ ̣ y môn Anh văn, môn sinh ng ̣ ph ̣ c ̣ a th ̣ y h ̣ i đi h ̣ c. Anh văn c ̣ a th ̣ y v ̣ n li ̣ ng ̣ m ̣ y cu ̣ n Anglais Vivant, nay ph ̣ i đ ̣ y đ ̣ ch Anh-Vi ̣ t, Vi ̣ t-Anh. Vì thuê nhà ̣ chung và hai gia đình thân nhau nên th ̣ y coi tôi

nh ̣ em, c ̣ t ̣ i ngày ph ̣ i đi d ̣ y là th ̣ y than kh ̣ . Cũng may th ̣ y có m ̣ t cu ̣ n b ̣ u b ̣ i v ̣ luy ̣ n d ̣ ch mà tôi không nh ̣ c ̣ a tác gi ̣ nào, nên xài d ̣ n cũng đ ̣ h ̣ t niên h ̣ c. Th ̣ i gi ̣ tôi h ̣ c v ̣ i th ̣ y thì ít, mà ng ̣ i nghe th ̣ y ch ̣ i đàn guitare H ̣ Uy Di th ̣ t mùi, đi câu hay b ̣ i qua c ̣ n b ̣ t chem chép v ̣ n ̣ u cháo, thì nhi ̣ u.

B ̣ n bè trong l ̣ p theo tu ̣ i tác cũng có th ̣ chia thành ba nhóm: b ̣ n tôi thu ̣ c lo ̣ i nh ̣ nh ̣ t, nhóm đông nh ̣ t trên chúng tôi hai ba tu ̣ i, nhóm tr ̣ ̣ ng lão ch ̣ có hai ba anh, tu ̣ i b ̣ ng ho ̣ c h ̣ n c ̣ m ̣ y th ̣ y cô thanh niên. Anh l ̣ n nh ̣ t v ̣ a to v ̣ a cao, s ̣ ng ̣ nhà quê. Nghe nó anh đã có v ̣ con, b ̣ n này h ̣ i, anh ch ̣ c ̣ i. Vì đã l ̣ n tu ̣ i nên anh h ̣ c r ̣ t “g ̣ o”, ch ̣ c đ ̣ bù l ̣ i th ̣ i gian s ̣ ng ngoài h ̣ u ph ̣ ̣ ng không đ ̣ c h ̣ c liên t ̣ c. Bài t ̣ p toán lý hóa đem v ̣ nhà làm, gi ̣ i không đ ̣ c là chúng tôi ch ̣ y l ̣ i anh, b ̣ o đ ̣ m là m ̣ i vi ̣ c đ ̣ u xong c ̣ . Sau này anh lên đ ̣ i h ̣ c, ch ̣ n ngành S ̣ ph ̣ m. M ̣ y ch ̣ c năm không g ̣ p nhau, khi g ̣ p l ̣ i là vào gi ̣ a th ̣ p niên 80, khi tôi đi xem đá bóng t ̣ i sân C ̣ ng Hòa Saigon. Có vé mà ph ̣ i chen vô c ̣ ng m ̣ t g ̣ n ch ̣ t, lúc vào đ ̣ c trong sân đang đ ̣ ng th ̣ thì th ̣ y anh. Trông anh kh ̣ c kh ̣ h ̣ n, tôi th ̣ y ng ̣ i vì anh đ ̣ i nón, áo b ̣ ngoài qu ̣ n và đi gu ̣ c. Anh cho bi ̣ t đang làm “giám hi ̣ u” m ̣ t tr ̣ ̣ ng trung h ̣ c “mũi nh ̣ n” ̣ thành ph ̣ .

M ̣ t anh l ̣ n khác n ̣ a là anh Ng ̣ i. Nh ̣ t ̣ i anh tôi v ̣ n c ̣ m th ̣ y bụi ng ̣ i. Anh đi theo kháng chi ̣ n cho t ̣ i h ̣ t chi ̣ n tranh, nh ̣ ng không t ̣ p k ̣ t ra B ̣ c. Anh v ̣ nhà, đi h ̣ c l ̣ i. Khi đó anh l ̣ n h ̣ n tôi t ̣ i g ̣ n ch ̣ c tu ̣ i, ng ̣ i g ̣ y y ̣ u, môi thâm, da và m ̣ t vàng vì b ̣ nh s ̣ rét kinh niên. Anh hay k ̣ cho tôi nghe nh ̣ ng ngày ̣ h ̣ u ph ̣ ̣ ng, v ̣ các văn ngh ̣ sĩ b ̣ n bè c ̣ a nh ̣ c sĩ Hoàng Thi Th ̣ và ph ̣ n ̣ ng c ̣ a h ̣ khi ng ̣ i nh ̣ c sĩ này b ̣ v ̣ thành. Anh k ̣ cho tôi nghe r ̣ t nhi ̣ u v ̣ nh ̣ c sĩ Hoàng Nguyên, sau này n ̣ i ti ̣ ng ̣ mi ̣ n Nam v ̣ i nh ̣ ng bài ca s ̣ c mùi “lãng m ̣ n ti ̣ u t ̣ s ̣ n.” Th ̣ y Hùng d ̣ y tôi Vi ̣ t văn, cũng k ̣ cho tôi nghe v ̣ nh ̣ c sĩ này khi anh v ̣ thành và đi h ̣ c l ̣ i ̣ Hu ̣ . Tuy h ̣ c cùng l ̣ p nh ̣ ng kh ̣ năng Vi ̣ t văn c ̣ a anh đáng b ̣ c th ̣ y, ngoài gi ̣ h ̣ c anh th ̣ ̣ ng gi ̣ ng bài cho các b ̣ n h ̣ c, nh ̣ t là m ̣ y ch ̣ . Nh ̣ c sĩ tài hoa này m ̣ t r ̣ t tr ̣ khi anh là sĩ quan QLVNCH. Trong m ̣ t l ̣ n đi công tác ̣ Mi ̣ n Tây, anh đã t ̣ n ̣ n khi chi ̣ c xe jeep c ̣ a anh b ̣ l ̣ t. Dĩ nhiên nh ̣ ng gì anh Ng ̣ i k ̣ cho tôi nghe v ̣ nh ̣ c sĩ Hoàng Nguyên ph ̣ i là t ̣ tr ̣ c năm 1954. Anh d ̣ y tôi m ̣ y bài hát c ̣ a c ̣ nh ̣ c sĩ này, đ ̣ n bây gi ̣ tôi v ̣ n còn thu ̣ c g ̣ n h ̣ t. Nh ̣ ng bài hát này r ̣ t hay, và l ̣ m lúc tôi t ̣ h ̣ i không bi ̣ t có ai khác còn nh ̣ hay bi ̣ t không. Nh ̣ ng bài hát ph ̣ i ph ̣ i tu ̣ i thanh niên, tha thi ̣ t tình quê h ̣ ̣ ng, xa gia đình đi c ̣ u n ̣ c. Nh ̣ ng bài hát này làm ̣ ngoài Khu nên dĩ nhiên không thích h ̣ p đ ̣ đ ̣ c ph ̣ bi ̣ n ̣ mi ̣ n Nam. Sau này nghĩ l ̣ i, tôi th ̣ y vi ̣ c nh ̣ c sĩ Hoàng Nguyên tr ̣ v ̣ thành là đi ̣ u cũng đ ̣ hi ̣ u. B ̣ n ch ̣ t thông minh, đôn h ̣ u và gi ̣ u tình c ̣ m bu ̣ c anh ph ̣ i l ̣ a ch ̣ n. N ̣ u ̣ l ̣ i chi ̣ n khu r ̣ i t ̣ p k ̣ t ra B ̣ c, ch ̣ c ch ̣ ng bao gi ̣ anh có th ̣ vi ̣ t ra “Ôi, m ̣ u hoa đào, m ̣ u hoa đào, chi ̣ u xuân nào. Ôi, m ̣ u hoa đào, m ̣ u môi h ̣ ng ng ̣ i mình yêu.”

Xa xóm làng quê h ̣ ̣ ng

Áo trắng Nguyễn Hoàng

Tên: Vũ Như Phong-Châu (Nepean, Ontario)
Tháng: 18 Tháng 4 Năm: 2009 14:17

Lưu lại những bên đường

Những bông hoa ngoài vườn.

Anh đi cho lúa xanh mượt

Cho khoai bện ngoằn

Cho giàn bầu thêm hoa

Đây đóa cúc Cúc Nhi

Đây bông đào Ba Lòng

Tiếng ai hò trên dòng.

Nhiều năm sau, bọn tôi kéo nhau vô Huế học tiếp Trung học để nhớ công ơn Trường học Khỏe Đẹp, sau là trường Quốc Học Ngô Đình Diệm, cuối cùng là trường Quốc Học. Tất cả năm đó tôi và Quốc Trung ăn Tết, ba tôi nói có người tên Nguyễn Thị Ty Tiểu Học xin dạy, và có nhà cũ ở thị trấn học cùng với tôi. Ba tôi hỏi bọn cùng lớp mà sao không nhận tuồng vậy. Thời gian sau đó tôi không gặp anh, và năm sau nà khi về Quốc Trung nghỉ hè, tôi được mẹ cho bọn học cũ đi về quê thăm Nguyễn, vì hôm đó là ngày mẹ của anh! Làng anh là nơi bọn học cũ về thăm quê nhà tranh nghèo nếm mùi mát bên ruộng bìa cây, đất cát, gió heo may thổi qua ruộng cây bọn mẹ bao quanh vùng sinh lý. Tuy gặp Diên Sanh nhưng anh nói trong suốt thời gian tranh, lính Pháp rất ít khi tới vùng này. Thăm mẹ anh xong chúng tôi được cho anh mời về nhà. Căn nhà ba gian trường cũ, gian giữa là bàn thờ, trên bàn thờ nhũn nhũn treo một chiếc khác trong nhà. Chiếc bàn thờ y như chiếc mâm gỗ đặt trên một cái bàn mẹ kê trên bàn thờ. Trên mâm là một đĩa xôi để phụng và dĩa đĩa nhỏ bày thức, tim gan heo. Chiếc mâm chúng tôi ngồi vào bàn và nói :

- Ch ̣ m ̣ y khi, m ̣ i m ̣ y em th ̣ i (̣n) cho vui.

Tôi m ̣ i lòng vì v ̣ m ̣ c m ̣ c ch ̣ t phác c ̣ a ch ̣ . ̣ vùng đ ̣ t toàn cát đá này không bi ̣ t ng ̣ i dân làm gì đ ̣ m ̣ u sinh. Nh ̣ ng đ ̣a th ̣ t kia ch ̣ c ch ̣ n ch ̣ xu ̣ t hi ̣ n trong nh ̣ ng đ ̣ p quan hôn tang t ̣ . Vì quanh năm lo đói, nên c ̣ có ă n là vui r ̣ i. Ngôn ng ̣ là m ̣ t hi ̣ n t ̣ ng xã h ̣ i, nên ngôn ng ̣ cũng ph ̣ n ánh xã h ̣ i. Tôi không bi ̣ t ̣ ngoài B ̣ c, nh ̣ t là ̣ thôn quê, ng ̣ i ta còn chào nhau b ̣ ng cách h ̣ i, “Bác đã ă n c ̣ m ch ̣ a?” hay không.

Hình ̣ nh c ̣ a ch ̣ làm tôi nh ̣ t ̣ i nh ̣ ng ng ̣ i đàn bà ̣ vùng Gio Linh. Hè 1955, tôi và m ̣ y ng ̣ i b ̣ n đi c ̣ m tr ̣ i ̣ vùng g ̣ n gi ̣ i tuy ̣ n này. Tuy vùng này đ ̣ t đ ̣ phi ̣ nhiều nhưng tôi ch ̣ th ̣ y có khoai v ̣ i s ̣ n. Đêm n ̣ m trong l ̣ u th ̣ nh tho ̣ ng nghe ti ̣ ng tr ̣ con khóc. Sáng ra ch ̣ th ̣ y nh ̣ ng ng ̣ i đàn bà và ng ̣ i già c ̣ m c ̣ i làm vi ̣ c trên n ̣ ng r ̣ y. Đàn ông thanh niên đi đâu h ̣ t? Không còn là th ̣ i mà tôi có th ̣ g ̣ p đ ̣ c “Bà M ̣ Gio Linh,” nh ̣ ng v ̣ n còn là lúc mà tôi nghe đ ̣ c “Ti ̣ ng o nghèo th ̣ dài, v ̣ v ̣ tr ̣ th ̣ bụi ng ̣ i.” Tôi mu ̣ n đ ̣ c ̣ đây c ̣ m ̣ n nh ̣ c sĩ Ph ̣ m Duy đã gieo nh ̣ ng h ̣ t gi ̣ ng tình yêu quê h ̣ ng vào tâm h ̣ n tôi t ̣ tr ̣ c năm 54 qua nh ̣ ng bài N ̣ ng Chi ̣ u, V ̣ Mi ̣ n Trung, Tình Ca, Quê Nghèo... Th ̣ i cu ̣ c đã đ ̣ a đ ̣ y tôi t ̣ i s ̣ ng ̣ vùng này, và cho tôi c ̣ may đ ̣ c rung đ ̣ ng v ̣ i nh ̣ ng cái đ ̣ ng làm ng ̣ i nh ̣ c sĩ xúc đ ̣ ng và vi ̣ t ra đ ̣ c m ̣ t s ̣ bài hát b ̣ t h ̣ .

Lúc đó là th ̣ i vàng son c ̣ a chúng tôi. Hòa bình. An ninh tuy ̣ t đ ̣ i. V ̣ mùa n ̣ ng, h ̣ u nh ̣ cu ̣ i tu ̣ n nào chúng tôi t ̣ ch ̣ c đi ch ̣ i ho ̣ c đi c ̣ m tr ̣ i. M ̣ i th ̣ c ̣ n thi ̣ t ch ̣ t đ ̣ y lên ba-lô r ̣ i c ̣ b ̣ n nh ̣ y lên xe đ ̣ p. Chúng tôi v ̣ làng c ̣ a m ̣ t ng ̣ i b ̣ n nào đó, ho ̣ c ch ̣ n m ̣ t đ ̣ a đi ̣ m nào đ ̣ p có đ ̣ i núi, ho ̣ c b ̣ bi ̣ n, đ ̣ c ̣ m tr ̣ i, nh ̣ La Vang, Đông Hà, Gio Linh, C ̣ a Vi ̣ t... Sau này, cùng v ̣ i c ̣ thành Qu ̣ ng tr ̣ , m ̣ t vài ch ̣ k ̣ trên đ ̣ là đ ̣ a danh c ̣ a nh ̣ ng tr ̣ n đánh long tr ̣ i l ̣ đ ̣ t.

Có l ̣ n chúng tôi c ̣ m tr ̣ i trên đ ̣ i sim còn ngang đ ̣ c nh ̣ ng giao thông hào ̣ La Vang. Đêm t ̣ i đen nh ̣ ng tr ̣ i đ ̣ y sao, nhìn v ̣ phía Qu ̣ ng tr ̣ là c ̣ m ̣ t vùng sáng. Tôi không th ̣ không nh ̣ t ̣ i câu hát “làng tôi không xa kinh k ̣ sáng chói, có nh ̣ ng cánh đ ̣ ng cát dài, có lũy tre còm t ̣ t ̣ i.”

C ̣ a Vi ̣ t v ̣ i bãi cát vàng ch ̣ y mút t ̣ m m ̣ t. Ti ̣ ng sóng bi ̣ n r ̣ m hòa v ̣ i ti ̣ ng phi lao reo vi vu. Hè thì nóng kh ̣ ng khi ̣ p, nh ̣ t là vào lúc có gió Lào. Quê c ̣ a Đ ̣ ng H ̣ u X ̣ ng ̣ đây. M ̣ t l ̣ n vào Mùa Hè tôi đã ra C ̣ a Vi ̣ t ̣ l ̣ i nhà X ̣ ng m ̣ y ngày. Gi ̣ ng ph ̣ n, c ̣ a vách nhà anh dù làm b ̣ ng g ̣ mít cũng cong lên vì nóng. Đêm đ ̣ n g ̣ n v ̣ sáng chúng tôi m ̣ i ch ̣ p m ̣ t đ ̣ c m ̣ t chút. Ai có th ̣ ng ̣ đ ̣ c là hai m ̣ i năm sau, chính X ̣ ng đã ch ̣ huy m ̣ t thi ̣ t đoàn, lái

M48 qu n th o v i T54 c a B c quân ngay trên quê h ng mình. Không bi t hi n gi X ng đầu. L n cu i cùng chúng tôi g p i nhau là Saigon sau năm 75. Anh là ng i b n đ c nh t mà tôi bi t đã không ch u trình di n h c t p c i t o ho c là đã tr n tr i.

Trong đám h c sinh Nguy n Hoàng là b n bè c a em tôi sau này, có m t “nhân v t” r t n i ti ng. Ng i to cao, gi ng khàn khàn, La Cao, trong th i k đ t n c sôi b ng nh t, đeo lon Trung úy Bi t Kích 81. T i m t tr n An L c, Vi t C ng đã treo gi i cái đ u anh hai tri u đ ng. L c ng anh cũng đ c phá t i giành i thành ph Qu ng Tr , tiêu di t h t nh ng tên c th trong c thành mà bom laser cũng không làm gì n i. Sau cái ngày thành ph hoang tàn này hoàn toàn do ta làm ch và chúng ta hân hoan hát câu “C bay, c bay oai hùng trên thành ph thân yêu” m t th i gian, La Cao có ghé thăm gia đình tôi t i Saigon. Cao nói v i ba tôi:

- Th a c u, không còn m t ngôi nhà nào đ ng v ng Qu ng tr . Con nhìn mãi m i nh n ra ch tr c đây là ti m thu c tây Tr n H ng Đ o c a c u đ u ch Qu ng Tr . T đó, con có th trông th y m t ph n còn i c a tr ng Nguy n Hoàng ngoài đ u t nh.

Sau này, trong th i gian h c t p c i t o, nghe k anh có đánh nhau c v i qu n giáo. Hi n gi La Cao đã đ nh c Hoa K theo di n H.O.

B n h c thân nh t v i tôi th i đó là Thái Tăng Huy. Anh là em th y Hùng d y tôi Vi t văn. Ba anh và ba tôi cùng làm vi c t i ty Ti u H c. M i tháng chúng tôi ph i làm hai bài lu n, và Huy đã cho tôi m t ni m vui đ c bi t là bí m t cho tôi bi t đi m tr c khi th y tr i bài. Huy không thu c nhóm b n đi tr i v i tôi, nh ng chúng tôi i có m t cái thú khác là m y ngày tr c T t, hai chúng tôi đ p xe v quê anh qu n Cam L , i đó m t ngày m t đêm r i m i tr v thành ph ần t t. Chúng tôi th ng lên đ ng t sáng s m. Đ p m t lèo t i Đông Hà, quê c a nh c sĩ Hoàng Nguyên, r i m i ngh chân. Th tr n toàn gió v i cát này ch có vài dãy nhà n m bên Qu c L 1 và Đ ng S 9 ch y ng c lên phía Khai Sanh và Lao B o r i qua Lào. Mùa Hè gió Lào nóng nh hun ào ào th i xu ng, làm đá ch y cát bay mù m t trên m t i. Vì đi vào đ p cu i năm nên đ ch u h n nhi u. Ngh ng i ít phút xong, chúng tôi ti p t c lên đ ng. L n này đi theo Đ ng S 9 và kho ng g n tr a thì chúng tôi t i Cam L . Trong ký c tôi, n i này không có gì đ c bi t. M t khu Ba Lòng g n đó nh ng chúng tôi đã o i quá nên không bao gi nghĩ t i chuy n đ p thêm m t ch ng đ ng n a đ t i thăm. Bù i, H. d n tôi t i m t đ a danh n i ti ng là Tân S , n i vua Hàm Nghi t i p Chi n Khu ch ng Pháp. Di tích còn i là m t đ n t ng th p mà ng i ta b o là m t ph n c a chi n l y, n m n mình trong đám b i r m và cây r ng. Nhìn quang c nh điêu tàn và nh ỉ hình nh qu c th c c a vua Hàm Nghi trong cu n Vi t-nam S L c, tôi th y bù ngùi đ ng th i y làm hãnh di n vì ti n nhân, vì n c mà hy sinh c ngai vàng, ch u s ng kí p u đ y. Cam L ngày đã bu n, đêm i càng bu n h n. C m n c xong, sau khi lên đèn là c a đóng then cài, đ phòng “ ông k nh “ v làng b t t . B n tôi

Áo tròng Nguyễn Hoàng

Tác Giả: Vũ Nh& Phong-Châu (Nepean, Ontario)
Thứ Bảy, 18 Tháng 4 Năm 2009 14:17

dân thành phố nên không được đi theo máy ngỗng đi săn đêm, sẽ làm vướng công. Thay vào đó, sáng sớm ra là chúng tôi đã náo nức đi xem thú rừng săn đêm. Có lẽ được rồi bởi lòng óng mướt của mặt chúa sơn lâm to bằng con bê lợn, dĩ nhiên là đã chết từ đêm hôm trước..

Học xong trung học, tôi vào Saigon học tiếp và ít liên lạc với Huy. Tôi đi du học 70 tôi mới gặp lại anh. Lúc đó hai đứa cùng đi du học và đã có gia đình đùm bọc. Rồi từ tháng 4-75, Huy thoát được qua Mỹ, còn tôi kẹt lại thêm 14 năm nữa mới được trở thành “khúc ruột ngoài ngàn dặm.” Thế rồi chúng tôi liên lạc lại được với nhau. Trong dịp Tết vừa rồi, qua điện thoại Huy đã được cho tôi nghe máy bài thơ liên quan tới Quê hương Trĩ. Tôi thật xúc động vì chúng không ngừng nghĩ cho tôi bao nhiêu khổ niềm êm ấm thành phố này, mà còn khi nào xót xa khi nghĩ tới cảnh tàn phá mà đất nước đã hỏng chũu. Từ tháng 4 thì tôi cảm thấy càng bất thôi thúc phải viết một chút về những khổ niềm xưa và ghi lại mấy bài thơ thật đẹp và buồn về phần đất này. Tôi điện thoại hỏi xin và được Huy chuyển cho qua điện thoại.

Năm 1999, thầy Hùng nhận được thư của mặt đất những hàng chữ quen là Nguyễn Hữu Kim. Anh Kim, nhân một chuyến đi mua nông sản ở vùng quê Bà Rịa, đi ngang qua một khu vườn, tình cờ trông thấy một tà áo tròng phố ở trong sân nhà ai. Lạ ghê, anh nhận ra đó là áo dài tròng được phác có khâu bằng tên của mặt đất sinh trưởng Nguyễn Hoàng ngày xưa. Chắc hẳn chiếc áo này đã là một phần trung niên nghèo khổ. Anh bàng hoàng, vì tuy làm lữ trong công việc ruộng rẫy, sau bao năm gian khổ, ngỗng ở phần vườn còn lưu luyến một tà áo tròng. Xúc cảm sinh tình, trên đường đi xe về nhà, anh đã hoàn thành bài thơ dưới đây.

Áo Tròng Nguyễn Hoàng

Tuổi đời thu nào áo tròng bay,

Đi về đất trời đất heo may.

Phố xưa Quê hương đâu rồi nhỉ ?

Bên cũ Nguyễn Hoàng hỏi có hay!

Áo tròng Ngụy n Hoàng

Tác Giả: Vũ Nh Phong-Châu (Nepean, Ontario)
Thứ Bảy, 18 Tháng 4 Năm 2009 14:17

Sách vở đã xa rồi d o y,

Ru ng v n theo mãi đ n hôm nay.

Mái đ u đ m tr ng bàn tay tr ng,

Áo tr ng x a còn c t mãi đây.

Linh Đan Ngụy n H u Kĩ m

Th y Hùng đã làm bài x ng th 2 đ k câu chuy n cho có đ u có đuôi.

Áo Tr ng Ngụy n Hoàng

Rong ru i m n quê m t s m mai,

Ph t ph áo tr ng gi a v n ai.

Đôi tà trinh b ch m u nh m i,

Hai ch Ngụy n Hoàng đ u ch a phai.

Áo tròng Ngụy n Hoàng

Tác Giả: Vũ Nh Phong-Châu (Nepean, Ontario)
Thứ Bảy, 18 Tháng 4 Năm 2009 14:17

Tròng cũ đã xa t d o y,

Áo dài còn gi đ n hôm nay.

X n xang h i c th i th m ng,

Th th n đ ng v m t thoát cay.

Thái M ng Hùng

Và th y làm luôn bài h a:

Áo Tròng Ngụy n Hoàng

Th p thoát v n ai áo tròng bay,

Ph t ph theo gió ng n heo may.

Trinh nguyên m u tr ng em còn gi ,

Phai nh t tu i h ng ai có hay?

Man mác u hoài năm tháng cũ,

Ng ̣n ngang h ̣i ̣ c bu ̣i hôm nay.

Tha h ̣ ̣ ng m ̣y đ ̣ thu r ̣i nh ̣,

Áo tr ̣ng tr ̣ ̣ ng x ̣a v ̣n tr ̣ng đ ̣y.

̣ Thái M ̣ng Hùng

Nh ̣ đã nói ̣ trên, nh ̣ m ̣y bài th ̣ này mà tôi có đ ̣p vi ̣t v ̣ nh ̣ng k ̣ ni ̣m và tình c ̣m c ̣a tôi dành cho thành ph ̣ nghèo và b ̣ tàn phá thành bình đ ̣a trong cu ̣c chi ̣n. T ̣ nh đ ̣a đ ̣u này th ̣i nào cũng có đ ̣a danh n ̣i ti ̣ng, đ ̣u đáng bu ̣n là ph ̣n l ̣n ch ̣ nh ̣ chi ̣n tranh. Mùa H ̣ Đ ̣ L ̣a, tr ̣n đánh giành l ̣i th ̣ xã và C ̣ Thành, đ ̣n đ ̣ng dài kho ̣ng ba cây s ̣ trên Qu ̣c L ̣ 1 t ̣ Ga Qu ̣ng Tr ̣ t ̣i C ̣u Nh ̣ng đ ̣t nhiên đ ̣c c ̣ th ̣ gi ̣i bi ̣t đ ̣n v ̣i tên Đ ̣i L ̣ Kinh Hoàng khi tr ̣ng pháo và b ̣ binh B ̣c quân say s ̣a tàn sát, không phân bi ̣t quân đ ̣i v ̣i th ̣ng dân, khi nh ̣ng ng ̣ ̣i này tri ̣t thoái kh ̣i Qu ̣ng tr ̣. Cũng trên Qu ̣c L ̣ này, cách vài ch ̣c cây s ̣ v ̣ h ̣ng nam giáp v ̣i Th ̣a Thiên, tr ̣c năm 54 đã có Đ ̣y Ph ̣ Bu ̣n Thiu n ̣i danh th ̣ gi ̣i qua m ̣t ký s ̣ chi ̣n tranh Vi ̣t-Pháp c ̣a Bernard Fall.

Tôi nghĩ ng ̣ ̣i dân Qu ̣ng Tr ̣ không mu ̣n n ̣i danh theo ki ̣u này. Tôi cũng nghĩ m ̣t ng ̣ ̣i Vi ̣t Nam bình th ̣ng ai cũng l ̣y làm h ̣nh đ ̣n v ̣ các v ̣ anh hùng dân t ̣c t ̣ Tr ̣ng, Tri ̣u, t ̣i H ̣ng Đ ̣o, Lê L ̣i, Quang Trung và bi ̣t bao anh hùng li ̣t n ̣ vô danh khác đã có công ho ̣c hy sinh thân mình gìn gi ̣ đ ̣t n ̣c, th ̣ ch ̣t ch ̣ không ch ̣u đ ̣ m ̣t m ̣t t ̣c đ ̣t do ti ̣n nhân đ ̣ l ̣i, ch ̣ ch ̣ng mu ̣n làm dân m ̣t n ̣c b ̣ ngo ̣i bang ch ̣n ép mà c ̣ v ̣ ng ̣c “ra ng ̣ là g ̣p anh hùng!” Hi ̣n tr ̣ng đ ̣t n ̣c là m ̣t th ̣c t ̣ bu ̣n. Nh ̣ng công trình xây c ̣t đ ̣y hào nho ̣ng qu ̣ là m ̣t th ̣ “ph ̣n vinh gi ̣ t ̣o,” càng làm n ̣i b ̣t lên s ̣ cách bi ̣t kh ̣ng khi p ̣ gi ̣a ng ̣ ̣i gi ̣u và ng ̣ ̣i nghèo, và cái gi ̣u ̣ đ ̣y đi đ ̣i v ̣i quy ̣n l ̣c th ̣ng tr ̣. Nh ̣ng cái nghèo đáng s ̣ nh ̣t là cái nghèo tinh th ̣n. C ̣ m ̣t dân t ̣c m ̣nh ai ng ̣ ̣i n ̣y s ̣ng, ph ̣ng ti ̣n nào cũng t ̣t, mi ̣n sao đ ̣ng đ ̣ “chúng n ̣m đ ̣c đ ̣u.” Ch ̣ c ̣n đ ̣n c ̣ m ̣t câu nói trong dân gian, “L ̣ng nào cũng s ̣ng đ ̣c h ̣t, tr ̣ l ̣ng thi ̣n.” C ̣n đ ̣o đ ̣c không có thì khó có đ ̣c s ̣c m ̣nh tinh th ̣n. Vì v ̣y, khi chính quy ̣n vi ph ̣m nhân quy ̣n, đàn áp tông giáo và ngay c ̣ nh ̣ng đ ̣t và lãnh h ̣i cho ngo ̣i bang, thì cũng ch ̣ có r ̣t ít so v ̣i toàn th ̣ dân s ̣, lên ti ̣ng và có hành đ ̣ng ph ̣n đ ̣i. Mà đau đ ̣n h ̣n n ̣a là khi có đ ̣c m ̣t nhóm thanh niên và sinh viên bi ̣u tình ph ̣n đ ̣i g ̣n S ̣ quán Trung Qu ̣c thì đã b ̣ công an đàn áp th ̣ng tay.

Áo trắng Nguyễn Hoàng

Tác Giả: Vũ Nhả Phong-Chảu (Nepean, Ontario)
Thứ Bảy, 18 Tháng 4 Năm 2009 14:17

Trong nái ray rát đáó, bài này đá cá viát ra không phái chá riêng cho nháng ngá i phái bá xá ra đi, hay cho “tà áo trắng năm xáa” đã phái láu lác vào Nam làm ruáng ráy, hoác cho các tác giá máy bài thá trên hián đang làm ká láu đáy ngay trên quê háng mình, mà cho tát cá các tà áo trắng, áo đen, áo nâu sáng, và cá mát dân tác tá hán náa thá ká đã cháu bao đau khá và bá láng gát, đá đán hôm nay ván còn phái sáng trong mát xã hái không xáng vái sá hy sinh cáa mình.